

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců JUDr. Marie Žiškové, JUDr. Romana Fialy, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Pavla Pavlíka a JUDr. Petra Průchy rozhodl o návrhu **Městského soudu v Brně** (soud v občanském soudním řízení), na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **Krajským soudem v Brně** (soud ve správním soudnictví), a dalších účastníků sporu vedeného u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 51 C 19/2014, o žalobě proti rozhodnutí Prezidia Exekutorské komory ČR ze dne 22. 11. 2012, čj. 3/12/P08: žalobce **Mgr. R. V.**, zastoupeného Mgr. Janem Boučkem, advokátem se sídlem v Praze 1, Opatovická 1659/4, za účasti **JUDr. J. T.**

t a k t o :

Příslušný vydat rozhodnutí ve věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 51 C 19/2014, o žalobě proti rozhodnutí Prezidia Exekutorské komory ČR ze dne 22. 11. 2012, čj. 3/12/P08, **je soud v občanském soudním řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

Podáním doručeným dne 7. 5. 2014 zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, navrhl Městský soud v Brně jako soud v občanském soudním řízení tomuto senátu rozhodnutí sporu o pravomoc podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 131/2002 Sb., který vznikl mezi ním a Krajským soudem v Brně ve věci žaloby proti rozhodnutí Prezidia Exekutorské komory ČR ze dne 22. 11. 2012, čj. 3/12/P08.

Z předloženého spisu vyplynuly následující skutečnosti:

Rozhodnutím Exekutorské komory ČR (dále též „Komora“) ze dne 14. 9. 2012 byla zástupkyní odvolaného soudního exekutora Mgr. R. V. (žalobce) ustanovena JUDr. J. T. podle § 16 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. Rozhodnutí bylo žalobci doručeno 2. 10. 2012. Poté dne 22. 11. 2012 rozhodlo Prezidium Exekutorské komory ČR v záhlaví uvedeným

rozhodnutím o podílu zástupkyně odvolaného soudního exekutora tak, že jí stanovilo podíl na odměně ve výši 90 % ode dne ustanovení JUDr. J. T. zástupcem Mgr. R. V.

Proti rozhodnutí Prezidia Exekutorské komory ČR podal žalobce 11. 1. 2013 správní žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Namítal, že pravomoc Komory rozhodnout o podílu na odměně zástupce odvolaného exekutora je dána až po uplynutí dvou měsíců od rozhodnutí o ustanovení zástupce. V daném případě bylo rozhodnutí o ustanovení zástupce odvolaného soudního exekutora doručeno žalobci 2. 10. 2012, proto rozhodnutí o odměně nemohlo být vydáno před 3. 12. 2012. Co se týče stanovení výše odměny, je rozhodnutí Komory nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Podíl na odměně je stanoven ve prospěch zástupkyně odvolaného exekutora a nereflektuje spravedlivou dělbu odměny s ohledem na stav exekučního řízení a vymožené plnění. Civilní úsek Krajského soudu v Brně věc dne 31. 1. 2013 předložil Vrchnímu soudu v Olomouci podle § 104a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též „o. s. ř.“), k rozhodnutí o věcné příslušnosti; podle jeho názoru je k řízení o podané žalobě věcně a místně příslušný Městský soud v Brně. Vrchní soud v Olomouci přípisem ze dne 7. 3. 2013, čj. Ncp 167/2013, vrátil spis krajskému soudu bez věcného vyřízení. Uvedl, že podle jeho názoru jsou právní vztahy založené rozhodnutím o ustanovení zástupce exekutora a rozhodnutím o určení odměny zástupce exekutora správněprávní povahy. Tím, že zákon vtěluje rozhodnutí o ustanovení zástupce i o určení odměny do jednoho ustanovení (§ 16 odst. 6 exekutorského řádu), vyjadřuje jejich shodnou povahu. Uzavřel, že pokud krajský soud trvá na odlišném stanovisku, je třeba, aby byla věc předložena k rozhodnutí o příslušnosti zvláštnímu senátu zřízenému podle zákona č. 131/2002 Sb.

Následně byla věc předána správnímu úseku Krajského soudu v Brně, který usnesením ze dne 30. 1. 2014, čj. 30 A 38/2013 – 16, žalobu odmítl a poučil žalobce o možnosti domáhat se jeho práva podáním žaloby u Městského soudu v Brně rozhodujícího v občanském soudním řízení. V odůvodnění krajský soud uvedl, že rozhodnutí Komory o odměně zástupce odvolaného exekutora je rozhodnutím soukromoprávní povahy, neboť se týká majetkového nároku mezi dvěma subjekty navzájem, nikoliv veřejného subjektivního práva. K projednání a rozhodnutí věci je podle něj příslušný Městský soud v Brně. Krajský soud dále konstatoval, že přípis Vrchního soudu v Olomouci, jímž byla věc krajskému soudu vrácena bez věcného vyřízení, nelze považovat za popření pravomoci soudy rozhodujícími v občanském soudním řízení, krajskému soudu tedy nevznikla povinnost předložit věc k rozhodnutí o příslušnosti zvláštnímu senátu.

Žalobce poté podal žalobu podle § 244 a násl. o. s. ř. k Městskému soudu v Brně rozhodujícímu v občanském soudním řízení. Domáhá se, aby odměna zástupkyně odvolaného exekutora byla určena tak, že zástupkyně získá:

- 80 % z odměny zastupovaného exekutora vypočtené z odměny z plnění vymoženého v době trvání zastupování ve věcech, které napadly v době trvání její funkce,
- 20 % z odměny zastupovaného exekutora vypočtené z odměny z plnění vymoženého na základě exekučního příkazu, který vydala zástupkyně exekutora v době zastupování nebo na základě splátek dojednaných zástupkyní,

- 20 % z odměny zastupovaného exekutora vypočtené z odměny z plnění vymoženého realizovaným prodejem nemovitostí, pokud zástupkyně exekutora zahájila i ukončila exekuci prodejem nemovitostí,
- 5 % z odměny zastupovaného exekutora vypočtené z odměny z plnění vymoženého prodejem nemovitostí, pokud zástupkyně exekutora pouze pokračovala v exekuci prodejem nemovitostí zahájené před jejím ustanovením,
- 1 % z odměny zastupovaného exekutora vypočtené z odměny z plnění vymoženého v době trvání zastupování ve věcech, kde jde o plnění učiněné na základě exekučního příkazu, který zástupkyně exekutora nevydala v době zastupování, nebo na základě splátek dojednaných před započatím zastupování.

Městský soud v Brně se neztotožnil s argumentací Krajského soudu v Brně, že k rozhodování předmětné věci jsou příslušné soudy v občanském soudním řízení a podal zvláštnímu senátu návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu. Odkázal na § 15 odst. 5 a § 16 odst. 6 exekučního řádu, podle nichž lze proti rozhodnutí Komory o ustanovení zástupce a určení podílu na odměně zastupovaného exekutora podat řádný opravný prostředek k soudu. Zdůraznil, že v projednávané věci jde o určení podílu zástupce na odměně zastupovaného exekutora. Ztotožnil se se závěrem Vrchního soudu v Olomouci, že jak rozhodnutí o ustanovení zástupce, tak rozhodnutí o určení podílu na odměně jsou shodné – správněprávní – povahy, neboť jejich právní úprava je vtělena do jednoho zákonného ustanovení. Argumentace krajského soudu je podle městského soudu nepřiléhavá. Městský soud v Brně proto zvláštnímu senátu navrhl, aby rozhodl, že příslušným k rozhodnutí předmětné věci je Krajský soud v Brně jako soud ve správním soudnictví.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi soudem ve správním soudnictví a soudem v občanském soudním řízení se zvláštní senát řídil následující úvahou:

S účinností od 1. ledna 2003 se postupuje při kladných nebo záporných kompetenčních sporech o pravomoc nebo věcnou příslušnost vydat rozhodnutí podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. Stranami takového sporu jsou podle § 1 odst. 1 citovaného zákona a) soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, b) soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví.

Kladným (pozitivním) kompetenčním sporem je podle § 1 odst. 2 citovaného zákona spor, ve kterém si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž bylo druhou stranou vydáno pravomocné rozhodnutí; záporným (negativním) sporem je podle téhož ustanovení spor, ve kterém jeho strany popírají svou pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků.

Krajský soud v Brně v předcházejícím soudním řízení popřel svou pravomoc věc rozhodnout a rovněž návrhovateli popírá svou pravomoc ve věci rozhodnout poté, co mu byla věc postoupena; zvláštní senát konstatuje, že se v posuzované věci jedná o negativní (záporný) kompetenční spor, k jehož projednání a rozhodnutí je povolán zákonem č. 131/2002 Sb. Jak správně konstatoval krajský soud v usnesení ze dne 30. 1. 2014, čj. 30 A

38/2013 – 16, přípis, kterým Vrchní soud v Olomouci vyslovil, že k řízení jsou podle jeho názoru příslušné správní soudy, nelze chápat jako popření pravomoci soudů rozhodujících v občanském soudním řízení (shodně viz usnesení zvláštního senátu ze dne 6. 1. 2004, čj. Konf 108/2003 - 5, publikované pod č. 196/2004 Sb. NSS; všechna citovaná rozhodnutí zvláštního senátu dostupná na www.nssoud.cz).

Zvláštní senát rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 11. 2004, čj. Konf 3/2003 - 18, publikované pod č. 485/2005 Sb. NSS).

Postavení soudního exekutora upravuje především § 1 exekučního řádu tak, že soudní exekutor je fyzická osoba splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil exekutorským úřadem (odst. 1). V rámci pověření exekutorským úřadem exekutor provádí nucený výkon exekučních titulů a další činnost podle tohoto zákona (odst. 2). Za vykonanou činnost náleží exekutorovi úplata (§ 3 odst. 1 exekučního řádu). Podle § 28 exekučního řádu exekuci provede ten exekutor, kterého v návrhu na provedení exekuce navrhne oprávněný a kterého exekuční soud pověří provedením exekuce. Úkony exekutora se považují za úkony exekučního soudu.

Z ustanovení § 16 odst. 1 exekučního řádu dále plyne, že po jmenování exekutora do exekutorského úřadu mu Komora ustanoví na jeho návrh zástupce pro případ nemoci, dovolené, pozastavení nebo zániku výkonu exekutorského úřadu a nebo z jiných vážných důvodů, pro které nemůže vykonávat svůj úřad. Komora ustanoví zástupce exekutorovi také tehdy, jestliže sám nenavrhne svého zástupce do 1 měsíce od svého jmenování, a také v případě pozastavení výkonu jeho úřadu. Zastupovaný exekutor a zástupce si dohodnou podíl zástupce na odměně zastupovaného exekutora. Nebude-li dohoda doručena Komoře do dvou měsíců od ustanovení zástupce, rozhodne Komora podle zásad spravedlivého uspořádání. Šestý odstavec citovaného ustanovení dále uvádí, že proti rozhodnutí Komory o ustanovení zástupce a určení podílu na odměně zastupovaného exekutora lze podat řádný opravný prostředek k soudu. Dohody podle odstavce 1 a podle § 15 odst. 5 eviduje Komora (§ 16 odst. 7 exekučního řádu).

V projednávaném případě byla žalobci – odvolanému soudnímu exekutorovi – ustanovena Komorou zástupkyně dle § 16 odst. 1 exekutorského řádu. Vzhledem k tomu, že Komoře do 2 měsíců od ustanovení zástupce nebyla předložena dohoda o podílu zástupce na odměně zastupovaného exekutora, rozhodla Komora o výši této odměny svým rozhodnutím dne 22. 11. 2012 podle § 16 odst. 1 exekučního řádu.

Zvláštní senát se při posuzování předmětného kompetenčního sporu nejprve zabýval charakterem odměny soudního exekutora, poté hodnotil povahu rozhodnutí Exekutorské komory ČR o určení podílu zástupce na odměně zastupovaného exekutora.

Profesní komory, mezi nimi i Exekutorská komora ČR, jsou právníckými osobami, jimž zákon svěřil rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právníckých osob, a jsou tedy správními orgány ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2005, čj. 1 As 21/2004 - 38, publikovaný pod č. 688/2005 Sb. NSS). Profesní komory, stejně jako jiné správní orgány, mohou rozhodovat spory

vyplývající ze soukromoprávních vztahů nebo spory o právech a povinnostech osob v oblasti veřejné správy. Je proto nutné vždy zkoumat povahu a charakter práv nebo povinností, o nichž profesní komora rozhoduje. Pro posouzení charakteru věci má přitom význam právo hmotné a nikoli právo procesní. Opačný názor by vedl k absurdním závěrům, neboť všude tam, kde zákonodárce svěřil rozhodování o soukromém právu správnímu orgánu, který nemůže rozhodovat jinak než v rámci správního řízení, by automaticky muselo jít o věc veřejnoprávní podléhající kontrole správních soudů. S takovým přístupem by dělení soudní ochrany v závislosti na tom, o jakém právu správní orgán rozhodoval, zcela ztratilo smysl (viz usnesení zvláštního senátu ze dne 18. 9. 2007, čj. Konf 23/2006 - 6, publikované pod č. 1431/2008 Sb. NSS).

Exekučním řádem přenesl stát na exekutory část svých mocenských pravomocí. Současně stanovil, že exekutor vykonává tuto činnost nezávisle a nestranně (§ 2 citovaného zákona). Nezávislost exekutora je zabezpečena v rámci exekučního řádu různými způsoby, mimo jiné též úpravou obsaženou v ustanovení § 3, dle něhož exekutor vykonává exekuční a další činnost za úplatu a současně je omezen na výdělečných činnostech [viz nálezný Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 290/05 ze dne 23. 2. 2006 (N 44/40 SbNU 363)]. Exekuční řád je tedy nepochybně veřejnoprávní normou, neboť upravuje postavení soudních exekutorů, jejich výjimečné postavení v rámci výkonu rozhodnutí a dohled ministerstva nad jejich činností. Na druhé straně ovšem odměna za činnost soudního exekutora, na kterou má podle zákona nárok, je svou povahou nárokem soukromoprávním.

K charakteru odměny soudního exekutora se vyjádřil Ústavní soud ve stanovisku pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 ze dne 12. 9. 2006 (ST 23/42 SbNU 545). Zdůraznil, že exekutor vystupuje při své činnosti v postavení podnikatele. Svoji činnost vykonává soustavně, za účelem dosažení zisku a na vlastní riziko. Z úspěšného provedení exekuce má zisk (odměnu), ale současně nese i riziko, že majetek povinného nebude dostávat k uspokojení oprávněného, ale ani nákladů exekuce. Exekutor vykonává svoji činnost za úplatu, přičemž právo na náhradu nákladů mu je zásadně přiznáváno proti povinnému nebo ve výjimečných případech za podmínek stanovených zákonem proti oprávněnému. Podle citovaného stanoviska „[e]xekutor, jako nositel takto přiznané pohledávky, není již v postavení vykonavatele veřejné moci, ale v postavení běžného věřitele, který přiznanou pohledávku může vymáhat zase jen nástroji exekučního řízení. (...) Exekutor má totiž v průběhu exekuce dvojí postavení a jeho charakter se mění. Je totiž třeba odlišovat vlastní exekuční činnost při vymáhání pravomocného rozhodnutí, kdy vystupuje jako veřejný činitel, od jeho postavení při rozhodování soudu o nákladech řízení, kdy je v postavení účastníka řízení“ (viz body 6 a 7 citovaného stanoviska). Podle Ústavního soudu tedy odměna exekutora nemá veřejnoprávní atributy, ale je soukromoprávní odměnou za vykonanou činnost, přestože převážná část činnosti soudního exekutora souvisí s postavením exekutora jako vykonavatele veřejné moci.

Rozhodnutím o určení podílu zástupce na odměně zastupovaného exekutora (§ 16 odst. 1 exekučního řádu) Komora nahrazuje nedostatek vůle smluvních stran při vyjednávání o uzavření dohody o podílu na odměně. Je zřejmé, že Komora při vydání tohoto rozhodnutí ingeruje do procesu uzavírání dohody mezi zástupcem exekutora a odvolaným exekutorem. Má významná oprávnění, která omezují vůli stran při jednání o výši jejich majetkového nároku za vykonanou činnost. Exekuční řád primárně počítá

s tím, že odvolaný soudní exekutor a jeho zástupce dospějí na základě dvoustranného vyjednávání k dohodě, v níž bude stanoven podíl zástupce na odměně zastupovaného exekutora pro všechny případy zastupování podle objemu reálně vykonané práce. Při jednání o výši takového podílu vystupuje odvolaný soudní exekutor i jeho zástupce v rovném postavení, žádný z nich není nadřazen druhému a nemůže prosadit svou vůli (přiměřeně viz usnesení zvláštního senátu ze dne 14. 4. 2005, čj. Konf 54/2003 - 13, publikované pod č. 609/2005 Sb. NSS, nebo ze dne 17. 2. 2009, čj. Konf 10/2008 - 15, publikované pod č. 1835/2009 Sb. NSS). Nedospějí-li odvolaný soudní exekutor a jeho zástupce k dohodě, určí podíl na odměně Komora autoritativně podle zásad spravedlivého uspořádání na základě konkrétních okolností dané věci (opačně srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 9. 7. 2004, čj. Konf 92/2003 - 18, publikované pod č. 336/2004 Sb. NSS).

S ohledem na soukromoprávní charakter odměny soudního exekutora (srov. zejm. shora citované stanovisko Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06) a na rovné postavení účastníků při vyjednávání o uzavření dohody o podílu na odměně zvláštní senát konstatuje, že rozhodnutí Komory o určení podílu zástupce na odměně zastupovaného exekutora podle § 16 odst. 1 exekučního řádu je rozhodnutím soukromoprávní povahy o majetkových nárocích odvolaného soudního exekutora a jeho zástupce; k řízení o žalobě proti rozhodnutí Prezidia Exekutorské komory ČR ze dne 22. 11. 2012, čj. 3/12/P08, tak je příslušný soud v občanském soudním řízení (§ 7 odst. 1 o. s. ř.).

Shora vyslovený závěr potvrzuje i doktrína. Podle ní je nutné žalobu proti rozhodnutí Komory o určení podílu na odměně nutně směřovat k soudům rozhodujícím v občanském soudním řízení, neboť „*prezidium jako orgán profesní samosprávy rozhodlo o právní věci, která vyplývá z občanskoprávních vztahů. Nárok na podíl na odměně mezi exekutorem, jeho zástupcem, nástupcem či dědici je totiž majetkovým nárokem mezi nimi navzájem, a nikoliv veřejným subjektivním právem*“ (viz Kasíková, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 78).

Povahou rozhodnutí Komory o ustanovení zástupce odvolaného soudního exekutora se zvláštní senát nezabýval, neboť tato otázka nebyla předmětem podané žaloby. Zvláštní senát však odmítá argumentaci Městského soudu v Brně, že je-li rozhodnutí o ustanovení zástupce i rozhodnutí o stanovení podílu na odměně odvolaného soudního exekutora upraveno týmž ustanovením exekučního řádu, musí být shodná i povaha obou rozhodnutí. V každém konkrétním případě je nutné zkoumat veřejnoprávní či soukromoprávní charakter práv a povinností, o nichž správní orgán rozhoduje. Skutečnost, že zákon v jednom ustanovení právního předpisu svěřuje správnímu orgánu pravomoc rozhodovat o různých nárocích, nutně neznamená, že rozhodování správního orgánu podle daného ustanovení bude mít vždy stejnou povahu.

Z výše uvedených důvodů zvláštní senát vyslovil, že k rozhodnutí o věci je dána pravomoc soudu v občanském soudním řízení (§ 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb.).

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále tedy bude Městský soud v Brně pokračovat v řízení o podané žalobě.

P o u ě n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. června 2014

JUDr. Pavel Simon
předseda zvláštního senátu